

מורטימר, נאמנה של מרי, ודיוויסון, מזכיר המלכה.

ההישגים הגדולים באמת של "מרי סטיוארט" בתמונע הם של היוצרים מאחורי הקלעים. זה מתחיל מהתרגום של יותם כנשלום, שהוא הישג מופלא ממש של שילוב בין המשקל השירי של המקור, קרי "פנטמטר ימבי", ובין בהירות וטבעיות של השפה. זה ממשיך בתפיסת הבימוי של עירא אבנרי, שעם המעצבת דינה קונסון מתרגם את הקונפליקט בין שתי המלכות לפתרונות בימתיים צנועים, אך אפקטיביים מאוד ונושאי משמעות מרתקת, מבלי לאבד לרגע את הקריצה. כלאה של מרי הוא אמבטיה מעופשת התלויה מן התקרה. שתי המלכות לובשות שמלות המתכתבות עם צבעי הדגל האנגלי ומדגישות את נשיותן, אך הן מוקפות על ידי קבוצה של גברים בחליפות כהות אחידות. וילון אמבטיה חצי שקוף משמש כמעין מסך תיאטרון, ומאפשר לאבנרי גם לכסות באופן חלקי על המתרחש, בסצנות שדורשות את זה, וגם להגדיר "פריימים" מוגבלים של התמונה הבימתית. הדמויות מאופיינות על ידי הנעליים שהן נועלות, וכששחקן מסוים עובר בין שתי דמויות שונות שהוא משחק, הוא כמובן מחליף את נעליו. מעבר לכל אלה, בעיניי ההישג הקונספטואלי הגדול של אבנרי בהצגה הוא ביחס לדיבור הבימתי. בהשפעת התיאטרון האירופי העכשווי, אבנרי בחר לגאול את השחקנים מהדיבור הבימתי המתלהם וספוג הפרובוקציה באמצעות מיקרופונים אלחוטיים קטנים. הודות לכך, השחקנים מדברים באופן טבעי ורבגוני. לפעמים הם לוחשים, לפעמים מרימים את קולם. כמו בחיים. כאמור, לא הכל עובד ב"מרי סטיוארט". בסופו של דבר, אבנרי הוא יוצר בראשית דרכו ולפעמים הבחירות שהוא עושה מקריבות את הדיוק לטובת נלהבות נעורים. לכמה מהבחירות, כמו הפסקול המבוסס על שירי פופ בריטיים ישנים, הכפלת התפקידים המאולצת ותמונת העידום של מרי לקראת הוצאתה להורג, יש טעם של גחמנות קלה. ועדיין, "מרי סטיוארט" היא הצגה נהדרת, שיש לה הרבה מה ללמד גם את מנהלי התיאטרות הגדולים וגם את הקהל שלהם.

צילום: גדי דגון

זהו, מחר מחליבים למקלחון. "מרי סטיוארט"

מרי אזרחי

העיבוד של עירא אבנרי בתמונע לקלאסיקה "מרי סטיוארט" צריך להוות דוגמה לתיאטרות הממוסדים על איך עושים את זה נכון // מרט פרומובסקי

הצגה אחת בשבוע

★★★★★

מרי סטיוארט תמונע, שיש 14:00
65, 20:30 ש"ח

"מרי סטיוארט", גרסתו של עירא אבנרי לקלאסיקה של פרידריך שילר, היא לא הצגה נטולת פגמים, אך מדובר באחת ההצגות החשובות שעלו בתיאטרון הישראלי בשנים האחרונות. הסיבה לכך היא יכולתו של אבנרי להעמיד על הבמה הגדולה של תיאטרון תמונע אלטרנטיבה מובהקת למיינסטרים נוסח התיאטרות הממוסדים. מצד אחד, "מרי סטיוארט" היא עבודה עכשווית בסגנונה ובמחשבתה, המתכתבת עם מיטב התיאטרון בעולם היום. מצד אחר, היא מצליחה לברוא מציאות אנושית טבעית ונגישה, המעוררת לחיים את הטקסט הקלאסי, באופן שיכול להפוך אותה לנחלת הקהל הרחב. ההצגה של אבנרי מאותתת באופן חד-משמעי לקאמרי, לבית ליסין ולבימה, שהרפרטואר הנוכחי שלהם

דפוק ומיושן, ושאפשר לעשות את זה אחרת, מבלי לוותר על הקהל. עכשיו נותר לקוות שמישהו שם יבין את הרמז.

"מרי סטיוארט" של שילר היא דרמה פוליטית מרתקת, העוסקת בתקופה שבה מרי, מלכת הסקוטים הקתולית שניסתה לערער על שלטונה של בת דודתה, אליזבת הראשונה הפרוטסטנטית, ממתנה

ההצגה מאותתת לקאמרי, לבית ליסין ולבימה. עכשיו נותר לקוות שמישהו שם יבין את הרמז

לגזר דינה בבית הכלא. בינתיים, אליזבת מתמודדת עם הלחצים הסותרים של יועציה, ומנסה להחליט אם לחוס על מרי או להוציא אותה להורג באופן מידי. המחזה עלה בישראל פעמיים בעבר, בתקופה שבה התיאטרון כאן עדיין לא נרתע מהתמודדויות מאתגרות. בשתי הפעמים, ב'1961 בהקאמרי,

וב'1981 בהבימה, שיחקה חנה מרון את התפקיד של אליזבת. את מרי שיחקה בהפקה הראשונה אורנה פורת, ובשנייה מרים זוהר. גם להפקת הפרינג' הנוכחית, הצליח עירא אבנרי ללהק צוות שחקנים מהשורה הראשונה. שירי גולן, שחקנית בעלת עוצמה בימתית נדירה, זוכה בשנים האחרונות לפריחה משמעותית בתפקידיה בתיאטרון באר שבע, וכאן היא קוטפת עוד הישג יפה בתפקיד המלכה אליזבת. גולן מצליחה לשכנע גם כמנהיגה פוליטית קשוחה, אבל גם כאישה שמתפקעת מיצריות וממיניות. גם מיכל ויינברג, בתור היריבה מרי, מעצבת באופן מרשים מאוד תפקיד שהוא שילוב בין שבריריות לעוצמה נפשית. דודו ניב הוא נכס לכל הפקה, וכאן הוא פורח ממש בתפקיד יועץ המלכה, לורד ברלי, החולש על הכל עד לרגע שהוא מאבד את הכל בבת אחת. בני אלדר מגיש עוד הופעה מהוקצעת ומדויקת בתפקיד הכפול של